

WORKSHOP LEESBEVORDERING IN DE ISK

STUDIEDAG LOWAN-VO

25 NOVEMBER 2024

Lies Alons (ITTA) / Yaël Latuny
(ITTA)
Camille Welie (VU)

PROGRAMMA

1. **Theorie:** wat is leesbevordering?
Waarom is het belangrijk?
2. **Boekenaanbod**
3. **Boekpromotie**
4. **Verwerkingsopdrachten** bij lezen

LEERDOELEN

- Je weet wat **leesbevordering** is.
- Je weet waarom leesbevordering **belangrijk** is.
- Je hebt **praktische handvatten** om met leesbevordering aan de slag te gaan.

LEESBEVORDERING

Activiteiten waarmee docenten cursisten **stimuleren om (meer) te lezen**. Het gaat onder meer om vrij lezen, voorlezen en/ of boekpromotie. Onder leesbevordering verstaan we dus **niet** de activiteiten die gericht zijn op het leren lezen (technisch lezen) en op het begrijpend leren lezen

(Boere, Sangers en Welie, 2024)

WERKEN AAN LEESVAARDIGHEID

WAAROM VEEL LEZEN?

Veel lezen draagt bij aan:

- Woordenschat (breed & diep)
mits $i+1$ (, zie o.a., Hu & Nation, 2000; Schmitt, 2011)
- Woordenschat (toegankelijkheid)
 $i+0$ (Bossers, 2022; Grabe, 2023)
- Kennis over tekststructuur

Maar ook aan:

- Perspectief nemen, empathie

WOORDENSCHAT – 95 % VAN DE TEKST IS BEKEND

Korrespollie Korrespollie is een probleem in en van onze samenleving; niet alleen een probleem van het kind en de ouders. De bestrijding en droking van korrespollie vereist actie van die samenleving. Omdat de school in onze samenleving een centrale rol speelt, moet zij voorbereid worden op haar verantwoordelijke taak in deze. Met name in de diverse opleidingen van leerkrachten zal hier aandacht aan besteed moeten worden. Het probleem korrespollie zal niet opgelost (als we al van oplossen kunnen spreken) kunnen worden, zonder de verwendering en inzet van leerkrachten. Zonder hen gaat een belangrijke schakel in herkenning en droking van korrespollie verloren

WOORDENSCHAT | DEKKINGSGRAAD

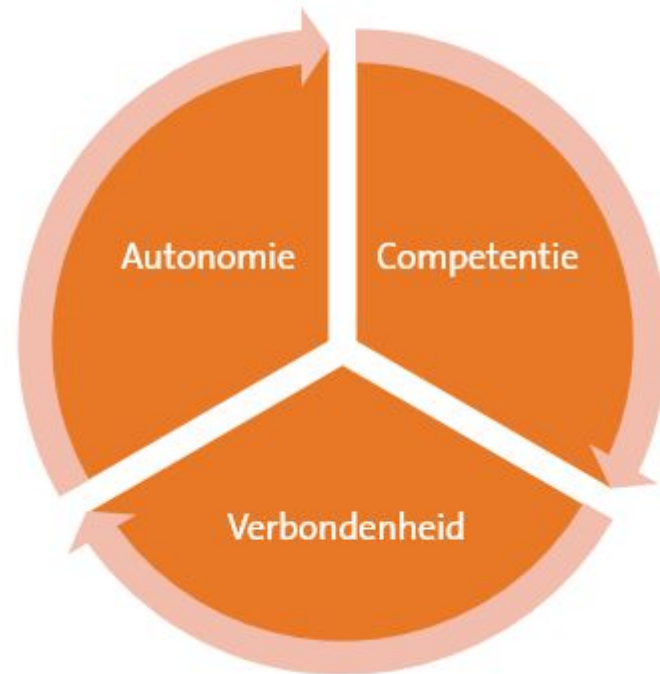
Voldoen vereenvoudigde romans aan voorwaarden voor NT2-woordenschatverwerving?

- Doedel (2024) bekeek 54 hertaalde romans van Eenvoudig Communiceren onderzocht, 52 daarvan dekkingsgraad 95% bij
 - ✓ 3000 woorden (5 boeken)
 - ✓ 4000 woorden (22 boeken)
 - ✓ 5000 woorden (25 boeken)
- Ongeveer 17 onbekende woorden komen in een boek vijf tot acht keer terug.

HOE KRIJG JE MENSEN AAN HET LEZEN?

- Autonomie
- Competentie
- Verbondenheid
- Interesse (identificatie)

(Ryan & Deci, 2001)

HUIDIG ONDERZOEK ONDER ISK's

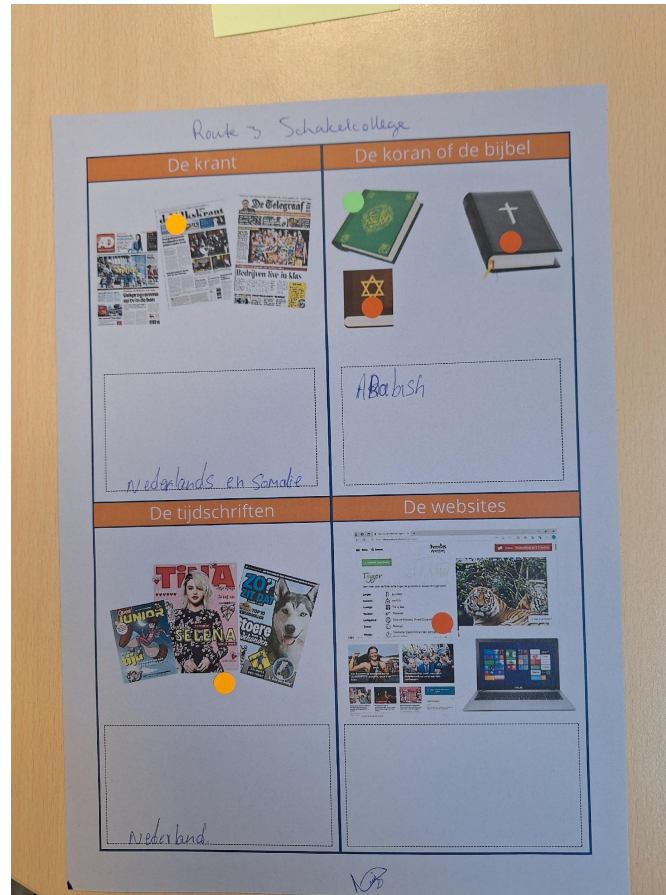
- Inventarisatie-onderzoek
- Online vragenlijst
- Focusgroepen met docenten en leerlingen

FOCUSGROEPEN DOCENTEN

- **Het verschil** tussen werken aan leesvaardigheid en werken aan leesplezier is niet altijd duidelijk.
- Docenten hebben **behoefte aan kennis** over het inzetten van de **thuis taal** en **verwerkingsopdrachten**.
- Docenten vinden dat er **weinig materiaal** beschikbaar is.

FOCUSGROEPEN LEERLINGEN

The image shows a round wooden table with red chairs, covered with educational materials for a Dutch language lesson. The materials include a large sheet titled "Niet belangrijk" (Not important) and another titled "Heel belangrijk" (Very important), both with columns of Dutch sentences on sticky notes. Other items include a notebook, a pen, a cup of coffee, and various colored dot markers.

FOCUSGROEPEN LEERLINGEN

- Veel leerlingen willen op school **alleen in het Nederlands** lezen om Nederlands te leren.
- Leerlingen **lezen in de thuistaal** voor het plezier.
- Leerlingen vinden dat er niet genoeg boeken zijn die aansluiten bij hun **interesses**.
- Leerlingen willen meer hulp bij de **boekenkeuze**.
- Leerlingen weten zelf goed **waar** ze over willen lezen.

BOEKENAANBOD

WAT ZEGGEN DOCENTEN?

“We willen wel boeken in meerdere talen, maar dan willen we ze in alle talen.”

“De mensen van de mediatheek zorgen voor een uitgebreid aanbod over verschillende onderwerpen op verschillende niveaus.”

“Voor de leerlingen is er weinig geschikt aanbod. Veel jeugdboeken gaan over geweld en drugs. Dat wil ik niet aanbieden.”

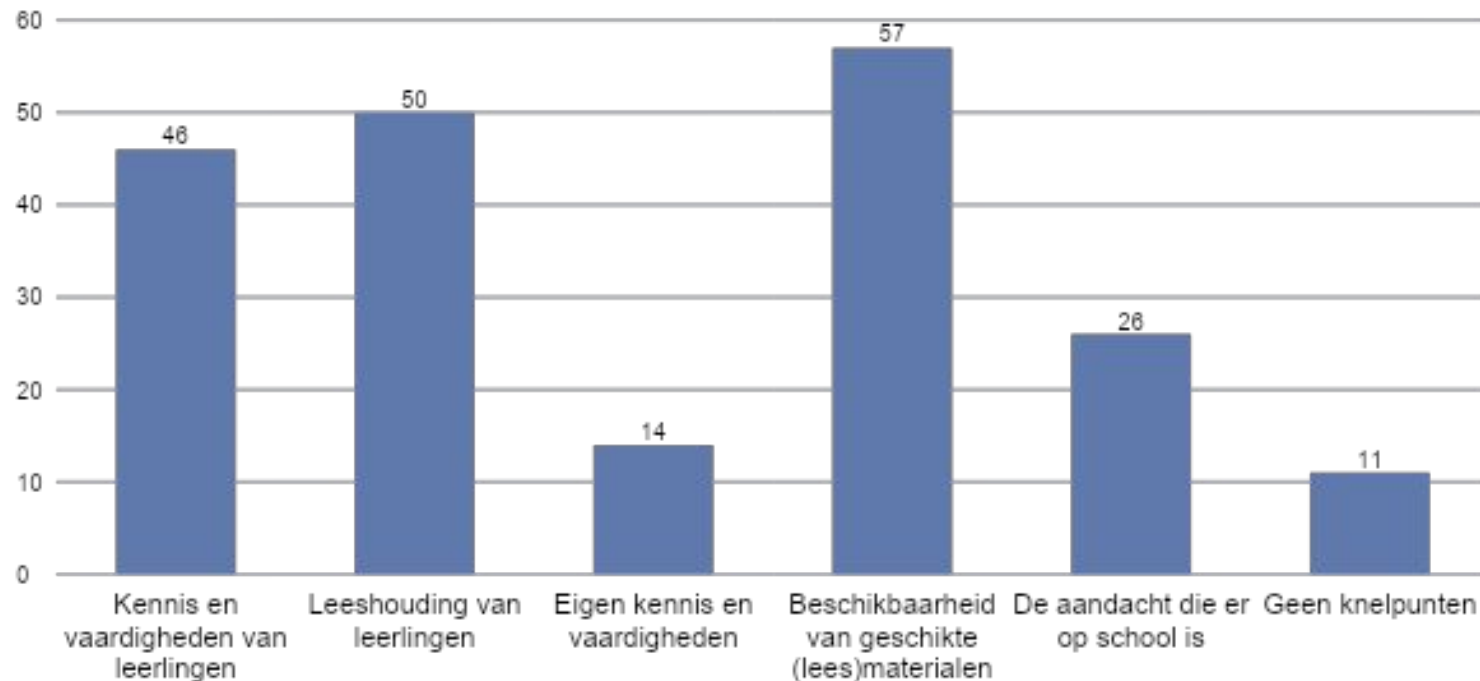
WAT ZEGGEN LEERLINGEN?

In het Nederlands moet ik veel opzoeken. Ik lees het woordenboek en niet het boek.”

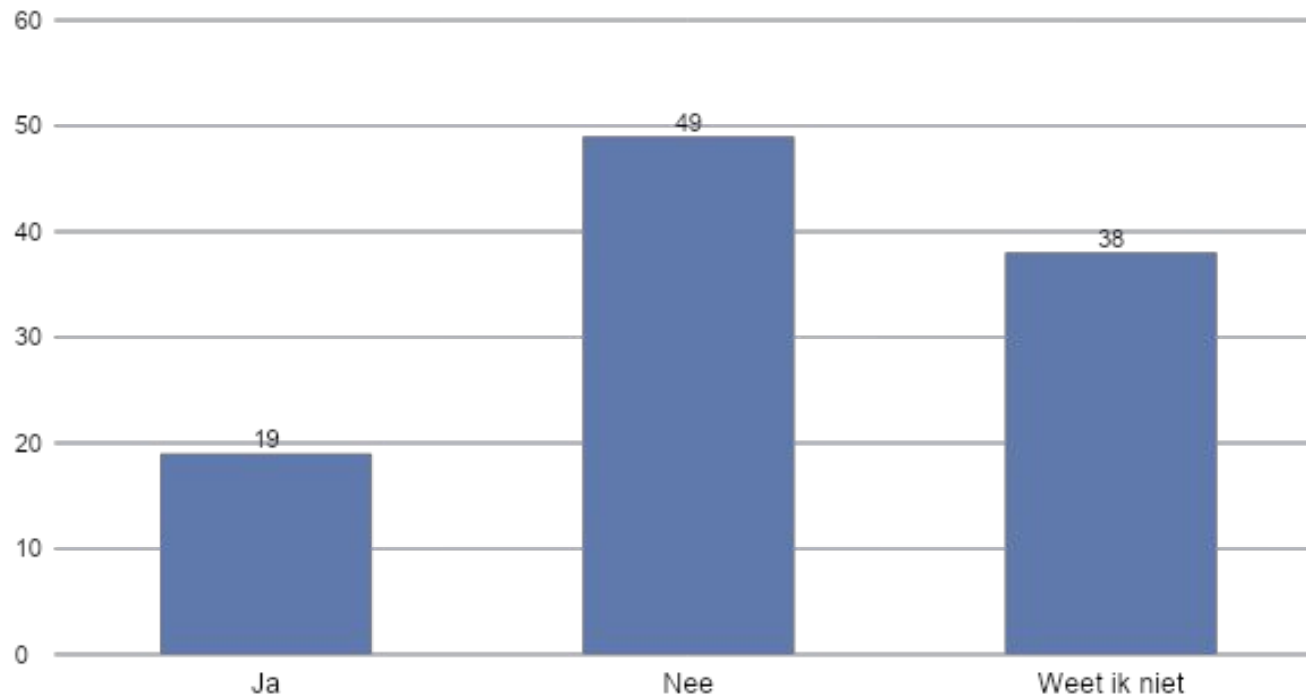
“Ik denk de boeken die we nu hebben zijn niet leuk. Ze zijn oud. Maar de nieuwe boeken zijn ook slecht. De verhalen zijn niet logisch, ze zijn slecht.”

“In het Turks lees ik [poems], in het Nederlands lees ik saaie boeken.”

Ervaart u knelpunten op het gebied van leesbevordering bij u op de ISK? Zo ja, met betrekking tot welke aspecten?

Beschikt u op school over boeken die zowel in het Nederlands als in andere talen zijn uitgebracht?

MEERTALIGE BOEKENCOLLECTIE

Via: Meertalige collectie
nieuwkomersonderwijs

BOEKPROMOTIE

WAT ZEGGEN DOCENTEN?

“Een leerling leest graag over voetbal. Ik raad hem boeken aan die daarover gaan.”

“Om boeken aan te raden moet je de boeken gelezen hebben, vind ik. Het is onmogelijk om ze allemaal te lezen. Daarom doe ik het meestal niet.”

WAT ZEGGEN LEERLINGEN?

“Ik wil zelf kiezen wat ik lees.”

*“Ik wil dat de docent mij helpt
met boeken kiezen die goed
zijn voor mij.”*

BOEKPROMOTIE

EEN LEESGESPREK GEEFT DE ...

Docent:

- zicht op ontwikkeling van de leerlingen
- kennis van de leesvoorkeuren van de leerlingen
- een beeld van de onderwijsbehoefte van de leerlingen op het gebied van lezen

Leerling:

- zicht op eigen leesvaardigheid en ervaringen, leert zelf benoemen en komt in actie

Tipkaart

Tipkaart
EEN BOEK KIEZEN
...ingen om een boek te l

Hoe help je leerlingen om een

Je kunt op verschillende manieren helpen om een leuke week te brengen en leerlingen helpen om een leuke week te kiezen. Hoe? Hier vind je vier ideeën voor een leuke week.

WERKVORM 1 | SPEEDDATE MET EEN BOEK

WERKVORM 1 | SPEEDDATE MET EEN

De helft van de leerlingen, met hun boek, gaat zitten op de bank. De andere helft gaat tegenover een leerling met boek zitten. De leerlingen met een boek worden de 'boekhouders'. De leerlingen zonder boek worden de 'bezoekers'. De boekhouders beantwoorden vragen. Geef na twee minuten een signaal. De leerlingen zonder boek gaan naar de volgende date. Doe dit drie keer, oftewel drie 'boekendates'. Na de laatste date bespreek daarna samen wie heeft er met een leuke boek 'gedatet'. Wat voor boek is het? Wil je het nog eens? Welke boek heb je nog niet gelezen? Wat zijn jouw interesses?

WERKVORM 2 | IK ZOEK EEN BOEK... VOOR JOU

Nodig: een timer
 Maak twaalfstellen. Laat de ene leerling de andere kuisen. "Lees je liever een boek uit te kiezen in het leeslab.
 hobby's of leesvoorkeuren. Denk aan vragen zoals "Lees je liever een boek uit te kiezen in het leeslab.
 romantisch boek?". "Houd je van boeken met veel plaatjes of liever veel tekst?".
 andere leerling aan de beurt voor het interview.
 Daarna hebben de leerlingen vijf minuten de tijd om voor elkaar een boek uit te kiezen in het leeslab.
 Bespreek daarna met de groep: wat vind je van het boek dat je klasgenoot heeft uitgezocht? Lijkt het
 boek je leuk? Ga je het lezen?

12 HET VERHAAL

WERKVORM 3 | RAAD HET VERHAAL

WERKVOORM 3 | RAAD HET VERHAAL

nodig een enthousiaste leerling met een uitgelezen boek. De andere leerlingen moeten op basis van de kaft en de titel voorspellen waar het boek over gaat. De leerling geeft de voorspellingen (raden) pas na een aantal antwoorden mag de leerling aangeven over de voorspellingen kloppen. Deze leerling geeft een korte introductie op het boek en vertelt of het boek misschien ook leuk is voor andere leerlingen in de klas.

WERKVORM 4 | TOP OF FLOP?

WERKVORM 4 | TOP OF FLOP?

Nodig: papier en pennen

Laat leerlingen nadenken over het boek dat ze laatst hebben gelezen. Was het top of flop? Laat elke leerling een korte recensie schrijven van dit boek of een poster maken. Op het papier moet in ieder geval de titel, de auteur en een korte recensie van het boek komen. Check ook of er duidelijk opstaat of het boek 'top' of 'flop' was en waarom. De leerlingen moeten hun mening motiveren. Verzamel alle recensies op de kast (prikbord of muur in het leeslab, of plak de aanbeveling met een plakbandje op de kast van het betreffende boek. Zo kan de volgende klas die in het leeslab komt makkelijk een boek kiezen!

Achtergrondinformatie:
wat is belangrijk bij het k...

1 SLUIT AAN BIJ DE INTERVIEW Kies van boeken?

I SLUIT AAN BIJ DE INTERESTEN VAN BOEKEN?

Houdt de leerling vooral van actie en avontuur? En is de leerling meer bezig met liefde en romantiek of juist met sport of dieren? En is de leerling pas leuk, als je het onderwerp leuk vindt, dus zorgt voor de leerling's interesses van de leerling zijn.

2 LAAT ZIEN DAT LEZEN MEER IS DAN EEN BOEK!

GEEN MEER IS DAN EEN BOEK!
 ... ook tijdschriften, gedichtenbundels, stripboeken en graphic novels. Leg uit aan de leerlingen dat ze, als ze liever niet direct een boek lezen, ook iets anders kunnen lezen over hun hobby of interesse.

GEbruik een LUISTERBOEK.
 Met een luisterboek kan de leerkracht de leerlingen helpen om de tekst te begrijpen.

3 GEBRUIK EEN LUISTERBOEK.

...denkt de inhoud de leerling naar het eerste hoofdstuk luisteren.
denken? Zou hij het boek willen lezen? Je kunt leerlingen ook in een
groepje laten luisteren. Op www.jongedigitaalboek.nl vind je van veel
jeugdboeken een kort luisterfragment.

DIGITALE HULPMIDDELEN BIJ HET KIEZEN VAN EEN BOEK

WELKOM BIJ HET KIEZEN VAN EEN BOEK

WHY I
♥ THIS
BOOK

Op www.wijdevivethiebook.com staan reviews van boeken. Filter op 'Video's door scholieren' of op 'Video's voor 13-17 jaar'. De leerlingen kunnen een review bekijken en dan een boek kiezen – of ze kijken eerst reviews en checken daarna of dit boek aanwezig is in het leeslab.

Laat leerlingen op TikTok zoeken naar #BookTok of #BookTok. Deze hashtag wordt door enthousiaste lezers gebruikt om hun mening over een boek te geven. Op Instagram bestaat zo'n zelfde soort hashtag: #Bookstagram.

VERWERKINGSOPDRACHTEN

WAT ZEGGEN DOCENTEN?

“Ik geef geen opdrachten bij het vrij lezen, dan vinden de leerlingen het meteen saai.”

“Leerlingen werken met een leesdossier. Ze mogen zelf kiezen welke opdracht ze wanneer maken.”

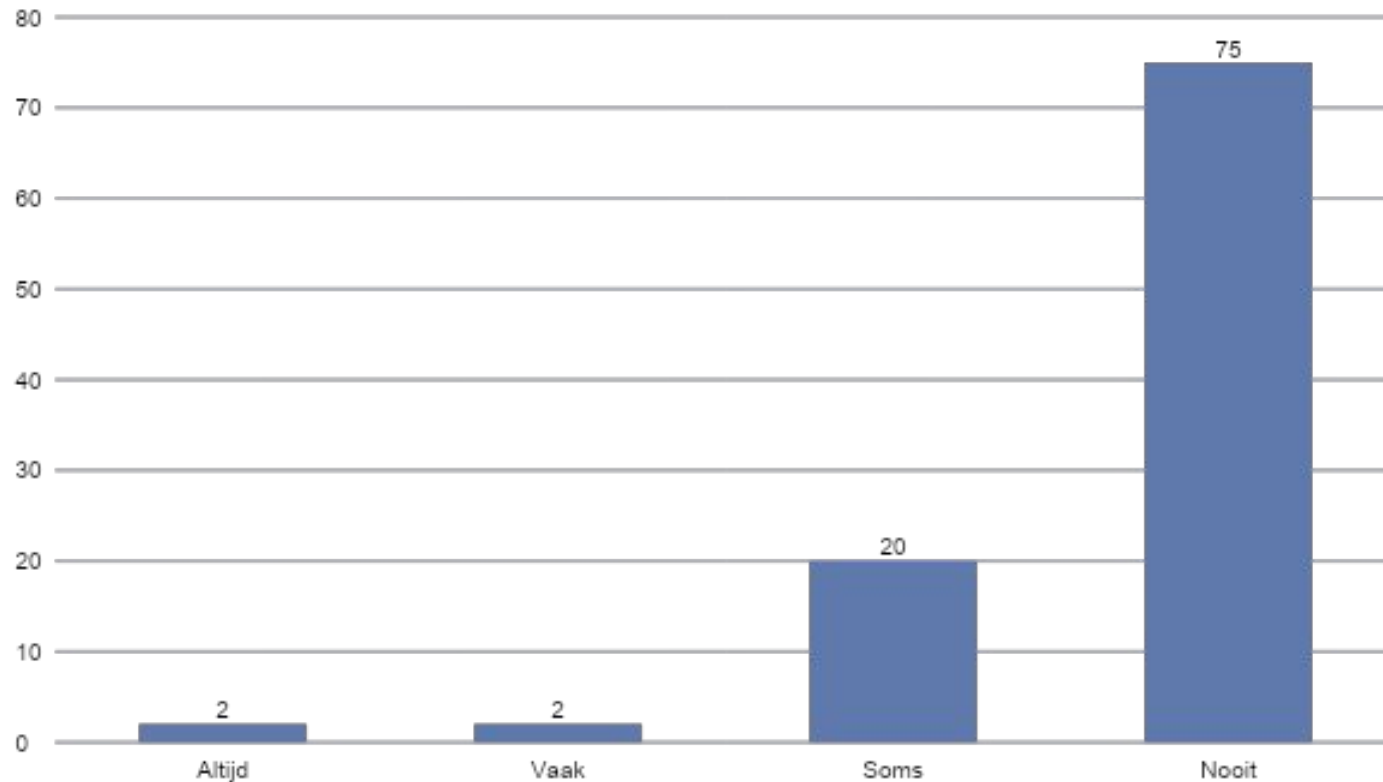
WAT ZEGGEN LEERLINGEN?

“Ik wil met mijn vrienden praten over boeken. Misschien vinden zij iets anders. Ik ben benieuwd naar hun mening.”

“Als de docent mij vragen stelt over het boek, dan onthoud ik beter wat ik heb gelezen.”

Taak	Aantal antwoorden
Poster/moodboard maken	20
Kaft maken	11
Vlog/filmpje maken	9
Cast samenstellen	1
Boekverslag maken	23
Boekrecensie schrijven	17

Is het toegestaan om verwerkingsopdrachten na
vrij of voorlezen in de thuistaal uit te voeren?

Tipkaart

Tipkaart
VERWERKINGSOPDRACHTEN
VOOR LEESBEVORDERING

WERKVORM 1 | FOTOVERHAAL

WERKVORM 1 | FOTOVERHAAL

Leerlingen maken in groepjes een fotoverhaal over een boek dat ze hebben gelezen. Denk hierbij na over een geschikt werkblad.

WERKVORM 2 | TRAILER MAKEN

WERKVORM 2 TRAILER MAKEN

Leerlingen maken in groepjes een trailer (video) over een boek. Tijdens het lezen wordt een storyboard gemaakt waarin belangrijkste scènes worden bewaard, zodat deze later gebruikt kunnen worden in de film.

WERKVORM 3 | BOODSCHAP AAN DE HOOFDPERSOON (MONDELING OF SCHRIFTELIJK)

WERKVORM 3 | BOODSCHAP AAN DE HOOFDPERSOON

De leerling schrijft een brief, e-mail aan de hoofdpersoon. Het kan ook een mondelinge videoboodschap zijn. Wat zou je kwijt willen aan de hoofdpersoon?

WERKVORM 4 | WALL OF FAME (MUUR MET BOEKRECENSIES)

WERKVORM 4 | WALL OF FAME (MOEK)

Een boekrecensie is niet alleen handig voor het kiezen van een boek, maar ook een geschikte werkvormsopdracht. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld zelf opschrijven wat ze van een boek vonden en waarom ze het boek wel of niet aan anderen zouden aanraden. Leerlingen kunnen hier vervolgens met elkaar over in gesprek gaan.

WERKVORM 5 | MOODBOARD

WERKVORM 5 | MOODBOARD

Een boekrecensie is niet alleen handig voor het kiezen van een boek, maar ook een geschikte werkvormsopdracht. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld zelf opschrijven wat ze van een boek vonden en waarom ze het boek wel of niet aan anderen zouden aanraden. Leerlingen kunnen hier vervolgens met elkaar over in gesprek gaan.

WERKVORM 6 | KRAFT MAKEN

OPDRACHT 1 | KRAFT MAKEN

Leerlingen maken zelf de afbeelding op de voorkant van het boek. Dit kunnen ze tekenen, maar digitaal zijn hier ook mogelijkheden voor. Als introductie zou je in de klas in groepjes verschillende kaften van boeken laten bespreken of hier een opdracht over laten maken. Wat valt er op als je verschillende kaften bekijkt? Waarom lijkt het ene boek spannender dan het andere boek?

OPDRACHT 2 | ERKFORM 1 | RECHERCHEUR

Leerlingen werken in twee groepen van vier personen. De ene groep krijgt de opdracht om de

WERKVORM 7 | RECHERCHEUR

WERK 7 | RECHERCHEUR

De cursisten werken in tweetallen: leerling A vertelt het hoofdstuk van een boek of verhaal na, terwijl leerling B de rol van onderzoeker speelt en tijdens het vertellen naar zoveel mogelijk details de deelvragen stelt en probeert te achterhalen hoe het verhaal levendig te maken. Dit kan gaan over een schrijver, een beroemde persoon, een gebeurtenis, een boek of verhaal. De cursisten worden verzocht om de deelvragen te bedenken en te beantwoorden. Dit kan gaan over een schrijver, een beroemde persoon, een gebeurtenis, een boek of verhaal. De cursisten worden verzocht om de deelvragen te bedenken en te beantwoorden.

WERKVORM 8 | EIGEN ERVARING

EIGEN ERVARING

De cursisten werken in tweetallen: leerling A vertelt een hoofdstuk van een boek of verhaal na. Leerling B onderbreekt leerling A met het woord 'Stop'. Leerling A schikt dan over naar persoonlijke ervaringen die verband houden met wat hij of zij net heeft verteld. Bijvoorbeeld: ik vertel het verhaal van Roodkapje, en mijn partner onderbreekt me op het moment dat het meisje een mand met broodjes van haar moeder krijgt; ik kan dan vertellen over welke broodjes ik het meisje een mand met broodjes meenam toen ik naar mijn oma ging, of iets over de relatie in mijn familie.

RYKFORM 9 | ACHTERFLAP SCHRIJVEN

de achterkant van een boekje of een losse, losse, losse...

OPDRACHT 9 | ACHTERFLAP SCHRIJVEN

ACHTERFLAP SCHRIJVEN

De achterkant van een boek staat vaak een korte tekst om interesse te wekken zodat je het boek leest. Laat leerlingen zo'n korte tekst (150-200 woorden) schrijven over een boek dat ze hebben gelezen. Deze boekenteksten kunnen met elkaar gedeeld worden, zodat ze elkaar inspiratie kunnen geven voor een volgend te lezen boek.

DOELEN BEHAALD?

- Je weet wat **leesbevordering** is.
- Je weet waarom leesbevordering **belangrijk** is.
- Je hebt **praktische handvatten** om met leesbevordering aan de slag te gaan.

Lies Alons

lies.alons@itta.uva.nl

Yaël Latuny

yaël.latuny@itta.uva.nl

Camille Welie

c.j.m.welie@vu.nl